ชื่อผลงานวิจัย	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวหิรัญญา จิตตะ
ตำแหน่ง	ครูผู้สอนแผนกสาขาวิชาการบัญชี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี(ศิลปศาสตร์บัณฑิต) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู
สถานศึกษาที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ(R-TECH)
เบอร์โทรศัพท์	089-2534559
E-mail	HirunyaJitta1234@gmail.com
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2566
ประเภทงานวิจัย	วิจัยชั้นเรียน

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนและเพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้วิชากระบวนการจัดทำบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่องกระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี หลังเรียน (($\bar{X}$) = 15.45, S.D.= 1.34) สูงกว่าก่อนเรียน (($\bar{X}$) = 9.59, S.D.=1.50) มีผลต่างอยู่ที่ 5.56 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ที่มีต่อกาจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี(($\bar{X}$) = 3.27, S.D.=0.75) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาวิชาชีพเพื่อพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือและระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาวิชาชีพ(ระดับเทคนิค) ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างานหรือผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเน้นการแก้ปัญหาสร้างองค์ความรู้ในอาชีพ มีบุคลิกภาพ คุณธรรม เจตคติที่ดี ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 โดยมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้จัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก(สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกาธิการได้กำหนดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 และ 2565 ซึ่งได้จัดวิชากระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง พร้อมทั้งกระบวนการในการแก้ปัญหา โดยใช้หลักจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการและสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์นำมาใช้ แต่การสอนวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ซึ่งเนื้อหาในรายวิชานี้จะเน้นศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พุทธศักราช 2543 กระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชีของธุรกิจบริการ ธุรกิจซื้อขายสินค้าและธุรกิจอุตสาหกรรม การจดทะเบียนธุรกิจและการจัดการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์รายการค้าจากเอกสาร การจัดทำงบการเงินตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งครูผู้สอนจะประสบปัญหากับการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนขาดความสนใจใฝ่ที่จะศึกษา ครูผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้ใช้วิธีการบรรยายหรืออธิบายสอนให้นักเรียนและนักเรียนจะไม่ให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน จึงส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายและ ไม่น่าสนใจทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน สภาพปัญหาดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การเรียนวิชากระบวนการจัดทำบัญชีมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนได้สนใจนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(case study) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็น และถือว่าเป็นเทคนิคหนึ่งที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการตัดสินใจอย่างมีหลักการและเหตุผล มีทักษะในการแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้น อาจเป็นเรื่องจริงในองค์กรธุรกิจ หรือทางด้านการตลาดเข้ามาประยุกต์กับเนื้อหาวิชาที่มีการเรียนการ

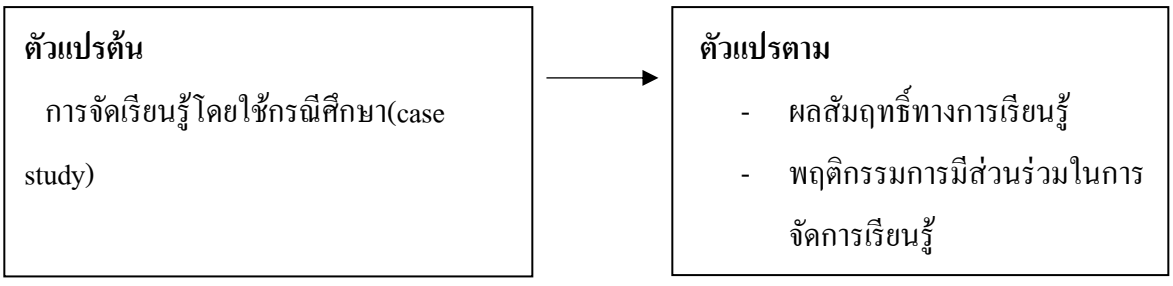
สอนในครั้งนั้น ๆ ทำให้เกิดการจดจำ เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังที่ ทิศนา แขมมณี(2552:362-364) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก่ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

จากข้อมูลและสภาพปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนจึงได้นำรูปแบบการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยครูผู้สอนคาดหวังว่าหลังจากที่ใช้เทคนิควิธีการสอนนี้มาใช้ในรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้นและมีเจตติที่ดีต่อวิชาการบัญชี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชากระบวนการจัดทำบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้วิชากระบวนการจัดทำบัญชีของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังได้รับจากจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (case study) และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อยู่ในระดับดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ที่ลงทะเบียนเรียนใน วิชากระบวนการจัดทำบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คน

การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(case study) หมายถึง เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

แนวคิดทฤษฎี

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา (case study) ” ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นพุทธศักราช 2562

1.1 รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี

- จุดประสงค์รายวิชา
- สมรรถนะรายวิชา
- คำอธิบายรายวิชา

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(case study)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

จุดประสงค์สาขาวิชา

1. เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

2. เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้หลักการบริหารและจัดการวิชาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและหลักการงานอาชีพที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพการบัญชีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี

3. เพื่อให้มีความเข้าใจในหลักการและกระบวนการทำงานในกลุ่มงานพื้นฐานด้านการบัญชี

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบริการทางการบัญชีตามหลักการและกระบวนการทางธุรกิจ

5. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานด้านการบัญชีในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งการใช้ความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้

6. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและดำรงชีวิตโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด

มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ

คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับคุณวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ประกอบด้วย

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความอดกลั้น การละเว้นสิ่งเสพติดและการพนัน การมีจิตสำนึกและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและสังคม ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ความมีวินัยความรับผิดชอบ ความรักสามัคคี มีมนุษยสัมพันธ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง สนใจใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน ประหยัด อดทน พึ่งตนเองต่อต้านความรุนแรงและการทุจริต ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความปลอดภัย อาชีวอนามัย การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านสมรรถนะแกนกลาง

2.1 ด้านความรู้ ได้แก่

2.1.1 หลักการใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

2.1.2 หลักการใช้เหตุผล คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและการจัดการ

2.1.3 หลักการดำรงตนและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

2.1.4 หลักการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่

2.2 ด้านทักษะ ได้แก่

2.2.1 ทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2.2 ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา โดยใช้หลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

2.2.3 ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตตามหลักศาสนาวัฒนธรรมและความเป็นพลเมืองและหลักการพัฒนาบุคลิกภาพและสุขอนามัย

2.3 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่

2.3.1 สื่อสารโดยใช้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ

2.3.2 แก้ไขปัญหาในงานอาชีพโดยใช้หลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

2.3.3 ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมทางสังคมและสิทธิหน้าที่พลเมือง

2.3.4 พัฒนาบุคลิกภาพและสุขอนามัยโดยใช้หลักการและกระบวนการด้านสุขศึกษาและพลศึกษา

3. ด้านสมรรถนะวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้ ได้แก่

3.1.1 หลักการทั่วไปของงานอาชีพ เฉพาะและการวิเคราะห์เบื้องต้น

3.1.2 หลักการตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหา

3.1.3 หลักการเลือกใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในงานอาชีพ

3.1.4 หลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.5 หลักการจัดการงานอาชีพ

3.2 ด้านทักษะ ได้แก่

3.2.1 ทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือและวัสดุขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน

3.2.2 ทักษะการปฏิบัติงานพื้นฐานอาชีพและงานเฉพาะตามแบบแผนที่กำหนด

3.2.3 ทักษะการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

3.2.4 ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.2.5 ทักษะด้านสุขภาวะและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

3.3 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่

3.3.1 วางแผน ดำเนินงานตามหลักการและกระบวนการ โดยคำนึงถึงการ บริหารงานคุณภาพ การอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ปฏิบัติงานพื้นฐานอาชีพด้านการบัญชีตามหลักการและกระบวนการ

3.3.3 เลือกใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในงานอาชีพตามหลักการและกระบวนการโดยคำนึงถึงความประหยัดและความปลอดภัย

3.3.4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่อพัฒนาและสนับสนุนงานอาชีพ

3.3.5 รวบรวมเอกสารและบันทึกบัญชีของธุรกิจบริการ ธุรกิจซื้อขายสินค้า และธุรกิจอุตสาหกรรมสำหรับกิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน

3.3.6 บันทึกบัญชีโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานบัญชี

3.3.7 จัดทำแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล

3.3.8 ตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหาในงานอาชีพการบัญชีที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง

3.3.9 ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร ในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานด้านการบัญชี

3.3.10 ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจและการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน

กระบวนการจัดทำบัญชี (20201-2102)

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับการทำบัญชีและกระบวนการปฏิบัติงานบัญชีของธุรกิจบริการธุรกิจซื้อขายสินค้า และธุรกิจอุตสาหกรรมในรูปแบบของกิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

2. มีทักษะการปฏิบัติงานบัญชีตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีและนำเสนองการเงินในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชี

3. มีกิจนิสัย มีระเบียบ ละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบัญชี

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานบัญชีตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชี

2. บันทึกบัญชีจากเอกสารการเงินสำหรับธุรกิจบริการ ธุรกิจซื้อขายสินค้า และธุรกิจอุตสาหกรรมตามขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ระบุในกฎหมายทางการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

3. จัดทำงบการเงินและรายงานที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ กระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชีโดยจัดทำกรณีศึกษาของธุรกิจบริการ ซื้อขายสินค้า และอุตสาหกรรม การจดทะเบียนธุรกิจและการจัดการเอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์รายการค้าจากเอกสาร การจัดทำงบการเงินวิธีการกรอกแบบแสดงรายการภาษีประเภทต่างๆ โดยถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

2.1 หลักการของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด วิธีดำเนินการคือให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการบรรลุเป็นผู้มีปัญญา ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านประสบการณ์ตรง เช่น ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนต้องมีการพัฒนาและกระตุ้น สติปัญญาให้มีความสามารถในการใช้เหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์และใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถปรับตนให้ประสานกับสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นมนุษย์ธรรมชาติและความเจริญทางเทคโนโลยี เป็นการศึกษาที่พัฒนาคนให้มีชีวิตครบ 4 ด้าน คือ ภาวะกาย หมายถึง กายที่เจริญแล้วหรือพัฒนาแล้ว มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกาย ได้อย่างดี ภาวิตศีล หมายถึง มีศีลที่เจริญแล้ว มีพฤติกรรมทางสังคมที่พัฒนาแล้ว ดำรงอยู่ในวินัย ก่อสันติสุข ภาวะจิต หมายถึง จิตใจที่เจริญแล้วหรือ พัฒนาแล้ว สมบูรณ์ด้วย คุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิตและภาวะปัญญา หมายถึงมีปัญญาที่เจริญแล้วหรือพัฒนาแล้ว มีปัญญาที่เป็นอิสระจากการครอบงำของกิเลส รู้เข้าใจและเห็นสิ่งทั้งหลาย ตามความเป็นจริงรู้เท่าทันจนมีความเป็นอิสระโดยสมบูรณ์(สุมน 2518:19 และ พระราชวรมุนี, 2531 : 116 อ้างถึงในธำรง, 2542 : 47-48)

ในวงการศึกษาต่างก็ยอมรับว่าการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน แต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เชาวน์ปัญญา บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์และพฤติกรรม อื่น ๆ การจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความเข้าใจ ทักษะและเจตคติไปพร้อม ๆ กัน ในระบบการเรียน ผู้เรียนควรเป็นผู้แสดงออกมากกว่าผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกมากที่สุด ให้ความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของผู้เรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน ควรเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ครูทำหน้าที่ช่วยเหลือให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในขบวนการเรียนของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีเทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้า ดังนี้(คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้แผนวิจัย,กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 6-7)

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิมวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การใช้จิตวิทยาทางการเรียนรู้และการบูรณาการคุณธรรมค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

4. การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชาโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหลักและใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายเพื่อสะท้อนภาพได้ชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างไรทำให้ข้อมูลของผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อประกอบการตัดสินผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.2 วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากรายงานการวิจัยของทักษิณา เครื่อหงส์(2551) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้สอนที่ใช้หลักการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาอุดมศึกษา โดยการศึกษาข้อมูลพระราชบัญญัติการศึกษา ตำราเอกสารหลักสูตร หลักสูตรสาขาวิชา ลักษณะรายวิชา จัดทำแผนการสอนและเอกสารประกอบการสอน
2. ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลใช้หลักการวิเคราะห์ผู้เรียน เช่น วิเคราะห์จากรูปแบบการเรียนรู้ความภูมิใจของตนเอง เจตคติต่อวิชาความคาดหวังในการเรียน ใช้แบบวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียน(Pre-test) ก่อนเรียนวัดผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายหน่วยและมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน
3. ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การบูรณาการเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะการรู้คิด
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนของตนเองและผู้เรียน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการหาความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าและนำมาอภิปรายในชั้นเรียน ฝึกการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลข้อมูลและจัดทำรายงาน พัฒนาและใช้สื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
5. ครูผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน เช่น มอบหมายงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่มอบหมายในระหว่างเรียนและทดสอบหลังเรียน
6. ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม

ตามศักยภาพ ในการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการเปลี่ยนการเรียนการสอน อาจทำได้โดย

- ให้นักศึกษาศึกษาบทเรียนนอกเวลาแล้วนำเสนอรายงานหน้าชั้น (Presentation)
- มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้วทำรายงาน(Report)
- ให้นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแทนการถาม-ตอบ

7. ครูผู้สอนมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์(2542) ได้รวบรวมวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่สามารถเลือกนำมาใช้ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาประสบการณ์การพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์ของหน่วยเรียนนั้น ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายแบบดังต่อไปนี้

- วิธีสอนแบบเน้นปัญหา(Problem-Based Teaching and Learning)
- วิธีสอนแบบเน้นโครงการ(Project-Based Teaching and Learning)
- วิธีสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ(Skill-Based Teaching and Learning)
- วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสืบสวน(Inquiry-Based)
- วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการคิด(Thinking-Based)
- วิธีสอนแบบเน้นความคิดรวบยอด(Concept-Based)
- วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม(Group Process-Based)
- วิธีสอนแบบตั้งคำถาม(Questioning-Based)
- วิธีสอนแบบโต้วาที(Debate)
- วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ(Role playing)
- วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง(Case)
- วิธีสอนแบบใช้บทเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self-Learning Module)

2.3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาวิจัยของทักษิณา เครือหงศ์(2551) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

2.3.1 ด้านหลักสูตร

- พัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล
- เรียนจากประสบการณ์ที่ได้จากการกระทำ
- มีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- เน้นการเสนอทางเลือกให้ผู้เรียน

2.3.2 ด้านเนื้อหาสาระ

- เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในเนื้อหาวิชาและรวมเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- กำหนดหัวข้อหน่วยเนื้อหาให้มีความหมายยืดหยุ่นและสมดุล

2.3.3 การจัดประสบการณ์การเรียน

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีชี้แนะการรู้คิด(Cognitive Guided Instruction) ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน รูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอาฯศัยความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้

2.4 ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิมพันธ์ เตชะคุปต์(2551) ได้ให้แนวทางในการพิจารณา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยำพิจารณาจากตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ทิมพันธ์ เตชะคุปต์ อ้างใน คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานม,2551 : 26-29)

ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนสามารถใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้ที่เป็นวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลาย ๆ วิธีในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ ดัง เช่น วิธีการอภิปราย วิธีการค้นพบ วิธีสืบสอบแบบแนะนำ วิธีสอนแบบเน้นปัญหา วิธีอริยสัจสี่ กรณีศึกษาทักษะกระบวนการ 9 ขั้น วิธีใช้สถานการณ์จำลอง วิธีการเชื่อมโยงมโนทัศน์ วิธีสอนกลุ่มสัมพันธ์ วิธีการเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีตัวบ่งชี้ที่จะใช้เป็นแนวทางในการประเมินได้ว่าได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ โดยประเมินจากผู้สอนเมื่อเขียนแผนการสอนและเมื่อนำแผนการสอนไปใช้ในห้องเรียนและประเมินจากผู้เรียนจากพฤติกรรมการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นยังมีระดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด เกณฑ์ที่ใช้ประเมิน คือ สังเกตว่านักเรียนมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามถ้านักเรียนมีส่วนร่วมสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง จากสิ่งที่ผู้เรียนต้องการรู้ด้วยตนเองผู้เรียนจะมีบทบาทมากที่สุด แต่ผู้สอนมีบทบาทน้อยลง ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้สอนมีบทบาทกำหนดหัวเรื่อง กิจกรรม รวมทั้งสื่อพื่อจัดประสบการณ์การเรียนให้ผู้เรียนสร้างความรู้เองในลักษณะนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจมีบทบาทเท่า ๆ กัน ซึ่งก็ยังจัดเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเช่นกัน แต่อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงอาจเริ่มต้นฝึกให้ผู้เรียนเริ่มมีบทบาทในการเรียนรู้จากระดับน้อยจนมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนมีบทบาทในการสอนน้อยลงตามลำดับไปด้วย ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยพิจารณาทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาผู้สอน

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่เอง(Construction of the New Knowledge)

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ(Process Skills) คือ กระบวนการคิด(Thinking Process) กระบวนการกลุ่ม(Group Process) และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน(Participation) คือ มีส่วนทั้งด้านปัญญา กาย อารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์(Interaction) กับสิ่งที่มีชีวิตและกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานที่ต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข(Happy Learning)

5. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะ กระบวนการ ขีดความสามารถ ศักยภาพของผู้เรียนและผลผลิตจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง(Authentic Assessment)

6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้(Application)

7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก(Facilitator) คือ เป็นผู้จัดประสบการณ์รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเองคือผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกนั้นมีบทบาทดังนี้

7.1 เป็นผู้นำเสนอ(Presenter)

7.2 เป็นผู้สังเกต(Observer)

7.3 เป็นผู้ถาม(Asker)

7.4 เป็นผู้ให้การเสริมแรง(Reinforce)

7.5 เป็นผู้แนะนำ(Director)

7.6 เป็นผู้สะท้อนความคิด(Reflector)

7.7 เป็นผู้จัดบรรยากาศ(Atmosphere Organizer)

7.8 เป็นผู้จัดระเบียบ(Organizer)

7.9 เป็นผู้แนะแนว(Guide)

7.10 เป็นผู้ประเมิน(Evaluator)

7.11 เป็นผู้ให้คำชื่นชม(Appraiser)

7.12 เป็นผู้กำกับ(Coacher)

<u>เมื่อพิจารณาผู้เรียน</u>

1. ผู้เรียนสร้างความรู้(Construction) รวมทั้งสร้างสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ(Process Skills) คือกระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่มสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน(Participation) และมีปฏิสัมพันธ์(Interaction)
4. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข(Happy Learning)
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้(Application)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(Case study)

3.1 การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

การสอนแบบกรณีศึกษา มีผู้ให้คีวามหมายหลายท่าน ดังนี้

Shulman (1992:21) กล่าวว่า กรณีศึกษาเป็นเรื่องราว เรื่องเล่าหรือชุดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดในสถานที่ ที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้แล้วกรณีศึกษาเป็นได้ทั้งลักษณะของเอกสารที่บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือในลักษณะของเรื่องที่แต่งขึ้น

อัญชลี เครือคำขาว (2540:14) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง การนำเรื่องราวหรือสภาพปัญหาในชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและนำมาผูกเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษากรณีต้องเหมาะสมกับผู้เรียน มีคุณค่าส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีความละเอียดชัดเจนโดยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นจริงจนคิดว่าเป็นเรื่องราวของตนเอง ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งการเสนอกรณี นำเสนอในรูปของเอกสาร สไลด์ วีดีทัศน์หรือการ์ตูนเรื่อง เป็นต้น

ฤทัยวรรณ คงชาติ(2544:37) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึงการนำเรื่องราวหรือสภาพปัญหาที่อาจเกิดจริงขึ้นในชีวิตจริงมาศึกษา ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล

สุคนธ์ สินธพานนท์และคนอื่น ๆ (2545:111) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึงการสอนที่มีการนำเสนอเอาสถานการณ์หรือปัญหาหรือใช้กรณี หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาดัดแปลงเพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ และมีการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจมองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนการร่วมกันตัดสินใจ

ทิศนา แขมมณี(2552:362) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้จากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลของที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของการสอนแบบกรณีศึกษา สรุปได้ว่า กรณีศึกษาคือรูปแบบวิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในห้องเรียน โดยการนำเรื่องราวจากประสบการณ์ของบริบทต่าง ๆ หรือเหตุการณ์สมมติมาเป็นตัวอย่างกรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น สามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาของรายวิชาได้ ผู้เรียนต้องคิด หาหลักการและเหตุผล มาอภิปรายร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มเล็กหรือในชั้นเรียน เพื่อเป็นการสรุป ความรู้ ข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3.2 ประเภทของกรณีศึกษา

ประเภทของกรณีศึกษา การจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานและในระดับอุดมศึกษาได้มีการนำเอากรณีศึกษาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ปลายประเภท ดังที่ เรย์โนลด์(Reynolds 1980,อ้างถึงใน เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2530) ได้แบ่งประเภทของกรณีศึกษาไว้ 9 ประการ คือ

1. The Background Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลความจริงแก่ผู้เรียนในสถานการณ์เฉพาะ ซึ่งผู้เรียนสามารถรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวพันกับสถานการณ์จริง ๆ ได้โดยง่าย การใช้ Background Case นี้ เหมาะกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว(Senior Learner) มากกว่า

2. The Exercise Case เป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงกับ Background Case แต่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเทคนิคต่าง ๆ จากกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่าการเป็นแบบฝึกหัดทางวิชาการ

3. The Situation Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ของความสำเร็จหรือความล้มเหลว

4. The Complex Case เป็นกรณีศึกษาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่า Situation Case ข้อมูลที่ให้จะเป็นเพียงผิวเผิน ซึ่งดูเหมือนไม่มีความสัมพันธ์กัน และอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความไขว้เขว แต่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5. The Decision Case กรณีศึกษาแบบนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกการวิเคราะห์ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลที่กำหนดให้ในกรณีศึกษา และฝึกการตัดสินใจว่าจะทำอะไรในเหตุการณ์นั้น ๆ แล้วเขียนเป็นแผนปฏิบัติการ(Action Plan) ขึ้น

6. The Decision Case เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่ตะกร้าหรือตะแกรงของผู้เขียนกรณีศึกษา กรณีศึกษานี้จะให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนจะถูกจำกัดเวลาในการศึกษาเพื่อตัดสินใจดำเนินการในแต่ละเรื่องที่กำหนดให้

7. The Critical Incident Case กรณีศึกษาแบบนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข้อ ๆ ซึ่งไม่ครบสมบูรณ์ ข้อมูลอื่น ๆ จะให้ได้ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีการถามเพิ่มเติมจนกว่าข้อมูลที่เพิ่มจะให้เพียงพอแก่การเข้าใจของผู้เรียนในการแก้ปัญหากรณีตัวอย่างนั้น Critical Incident Case นี้เหมาะสำหรับการฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการถามคำถามที่ถูกต้อง

8. The Sequential Case เทคนิคของการใช้กรณีศึกษาแบบนี้ คือ การหยุดเรื่องหรือสถานการณ์ที่จุดวิกฤติ(Critical Point) ของกรณีศึกษา แล้วให้ผู้เรียนทำนายผลของเหตุการณ์นั้น ๆ ในขณะที่หยุดเรื่องนั้นไว้ ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทราบเรื่องราวต่อไป แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลของการคาดการณ์หรือทำนายไว้ล่วงหน้ากับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงของกรณีศึกษานั้น

9. The Role Play Case เป็นการศึกษากรณีศึกษาโดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่าง จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และความรู้สึกโดยตรงจากเหตุการณ์นั้นในกรณีศึกษา

นอกจากนั้น ประกอบ คุปรัตน์(2537) ได้เสนอรูปแบบของกรณีศึกษาที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันว่ามีอยู่ 5 รูปแบบได้แก่

1. กรณีศึกษาแบบวิกฤติการณ์(Critical Incident Case) จะนำเสนอวิกฤติการณ์ไปทีละขั้นตอนตั้งแต่สาเหตุจนถึงข้อขัดแย้งในกรณีนั้น

2. กรณีแบบบอกเล่าทิ้งไว้แล้วทั้งประเด็นให้ขบ(Next Stage Case) เป็นการเล่าข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อนำไปสู่สภาพปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ค้นหาคำตอบ การเล่าจะไม่บอกข้อมูลทั้งหมดแต่จะเผยข้อมูลเพิ่มทีละขั้น โดยแต่ละขั้นผู้สอนจะตั้งคำถามทิ้งไว้ ผู้เรียนก็จะติดตามเหตุการณ์ คาดการณ์ พร้อมอธิบายความคิดของตน

3. กรณีศึกษาที่ใช้เหตุการณ์และของจริง(Live Case) อาจนำเสนอข้อมูลที่เป็นหรือเหตุการณ์ขณะนั้น แล้วมีการอภิปรายคาดการณ์ หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ แล้วจะมีความจริงหรือการตัดสินใจจริงที่ได้เกิดขึ้น หรือคลี่คลายในบางกรณี

4. กรณีศึกษาแบบสมบูรณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูล(Major issue Case or Comprehensive Case) จะนำเสนอข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจมีสถิติ กรณีเช่นนี้มีความยาวมากเพราะต้องการข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์

5. กรณีศึกษาแบบในตะกร้า(In-Basket Case) เป็นการสร้างสถานการณ์ปัญหาในการตัดสินใจหลายเรื่องในสถานการณ์เดียว

ประเภทกรณีที่นำเสนอมาแต่ละลักษณะจะมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน การเลือกใช้กรณีศึกษาประเภทหนึ่งประเภทใดในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องออกแบบและพัฒนากรณีศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ความสามารถของผู้เรียนและทักษะความรู้ในแต่ละเรื่องด้วย

3.3 การสร้างกรณีศึกษา

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดในการสร้างกรณีศึกษาให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนดังเช่น เฮเรด(Herreid 1999,อ้างถึงใน นิตยา โสรีกุล 2547:62) กล่าวว่าการสร้างกรณีศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย

1. การเล่าเรื่องราวในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
2. มีจุดเน้นและประเด็นในเรื่องที่สนใจ มีความสำคัญ มีปัญหาและมีแนวคิด
3. มีความน่าสนใจ และประเด็นที่ทันสมัย
4. ตัวละคร หรือตัวเนื้อเรื่องในกรณีศึกษาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมในการแก้ปัญหา หรือตอบประเด็นปัญหาในกรณีศึกษา
5. ในกรณีศึกษามีการเรียงลำดับ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้คิดและรู้สึกอะไร กรณีศึกษาที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้
6. เนื้อเรื่องต้องมีความเชื่อมโยงให้ผู้เรียนสามารถคิดและแก้ปัญหาในกรณีศึกษาได้
7. กรณีศึกษามีจุดเด่นในการนำมาเป็นบทบาทให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ในการประยุกต์การเรียนเนื้อหาหัวข้อนั้น ๆ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ในการเรียนได้ง่ายขึ้น
8. ในกรณีศึกษา มีประเด็นอภิปรายและเกิดการกระตุ้นให้ผู้เรินมีการอภิปรา
9. มีการผลักดันให้เกิดการตัดสินใจ
10. ในกรณีศึกษา มีการแสดงออกถึงหลักการที่อยู่บนความเป็นจริง
11. ต้องถูกจัดการภายใต้ในช่วงเวลาที่มีเหตุผล กรณีศึกษาที่ดีจะมีการสรุปและจับประเด็น มีความยาวของกรณีศึกษาที่มีความยาวพอเพียง สรุปย่อส่วนสำคัญให้ผู้เรียนมีการกระตุ้นความสนใจและใช้กรณีศึกษาที่ซับซ้อนในผู้เรียนที่มีความพร้อม

นอกจากนี้ นิตยา โสรีกุล(2547:61-62)กล่าวถึงการสร้างกรณีศึกษาว่าควรประกอบด้วย

1. การวางแผน ผู้เขียนกรณีศึกษาจะต้องวางแผนหรือแนวความคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องการกรณีศึกษาแบบใด ประเภทใด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน

2. การรวบรวมข้อมูล เมื่อได้วางแผนเรียบร้อยแล้วว่าต้องการกรณีศึกษาเรื่องใด ประเภทใด ขั้นต่อมาก็คือการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อนำมาเขียนเป็นกรณีศึกษา

3. การเขียน เมื่อสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่ต้องการได้แล้วขั้นต่อไป ก็คือ การนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นมาเขียนเป็นเรื่องราวโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังตาม สถานการณ์จริง ทั้งนี้การเขียนกรณีศึกษาโดยทั่วไปมักจะเขียนเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนนำ (Opening) ส่วนเนื้อเรื่อง (Case Body) และส่วนท้าย(Closing) เมื่อได้เขียนกรณีศึกษาเสร็จแล้วควรมีการทดลองนำไปใช้ในการสอนก่อน เพื่อทดสอบดูว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาไปในแนวทางที่ต้องการหรือไม่ จากนั้นก็นำมาปรับปรุงใหม่และทดลองใช้อีก จนเป็นที่แน่ใจว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

3.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(Case Based Learning)

Cliff(1999, อ้างถึงใน นิตยา โสรีกุล 2547, น.53) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case -study based learning) หมายถึง การเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีในการแสดงออกถึงหลักการ เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันออกมาในรูปของเรื่องราว(Story) การวาดรูป(Drawing) เอกสารรายงาน(Documents) ข่าว (News) โทรทัศน์และละคร(TV and Drama) บทประพันธ์(Poems) เสียงเพลง(Songs) รูปวาด(Paintings) เสียง (Sounds) การ์ตูน(Cartoons) ปัญหา(Problem) สถานการณ์ต่าง ๆ (Situations) เป็นต้น ซึ่งวิธีที่ใช้ในการแสดงออกของการสอนประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อยโดยเน้นทักษะการทำงานเป็นทีม(Collaborative Skills) และการเรียนที่เน้นปัญหาเป็นหลัก(Problem-Based Learning : PBL) เมื่อร่วมกับกรณีศึกษาแล้ กรณีศึกษาจะทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้ดี

นอกจากนี้แล้ว สมิธ และเรแกน(Smith and Ragan 1999, อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, 2552) กล่าวถึงการเรียนรู้ในกรณีศึกษาว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยการศึกษากรณีปัญหาผู้เรียนจะได้รับการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นสถานการณ์จริง และผู้เรียนจะต้องดำเนินการแก้ปัญหานั้น ซึ่งในการแก้ปัญหาผู้เรียนจะเลือกจัดการกับหลักการต่าง ๆ การศึกษาเป็นรายกรณีเหมาะสมกับการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว โดยเฉพาะปัญหานั้นต้องเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมองได้หลาย ๆ มุมมอง การศึกษาเป็นรายกรณีสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจได้ด้วยการพิจารณาหาทางแก้ปัญหาและนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งต้องเป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้ศึกษาและหาทางแก้ปัญหาโดยเฉพาะและต้องมีการเขียนตอบ

ทิศนา แขมมณี(2549) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาว่าคือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปความหมาย

ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาได้ว่าเป็นการนำกรณีศึกษาที่สร้างขึ้นอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ มาให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย และตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกรณีอาจมีวิธีแก้ปัญหาหรือคำตอบทางเดียวหรือหลายแนวทางได้

3.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

Easton(1992:12-14) กล่าวถึง ลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาว่าประกอบด้วย 7 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การทำความเข้าใจสถานการณ์
2. การวินิจฉัยขอบเขตของปัญหา
3. สร้างทางเลือกในวิธีการแก้ไขปัญหา
4. ทำนายผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
5. ประเมินทางเลือก
6. วิเคราะห์ผลออกมาชัดเจน
7. สื่อสารผลลัพธ์ที่ได้

ขณะที่ Kolodner(1992, อ้างถึงใน นิตยา โสรีกุล 2547:64) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในการแก้ปัญหาว่ามี 3 ขั้น ดังนี้

1. การระลึกถึงประสบการณ์เดิม ขึ้นอยู่กับว่ากรณีศึกษานั้นสร้างได้ดีเพียงใดเหมาะสมที่จะดึงประสบการณ์เดิมเพื่อเข้าไปอยู่ในความจำของผู้เรียนหรือไม่ ถ้ากรณีศึกษานั้น ๆ มีความชัดเจนมากกว่าการรับรู้ในกรณีศึกษานั้นก็จะดียิ่งขึ้นตามไปด้วย
2. การตีความสถานการณ์ใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบ และจำแนกความแตกต่างจากประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่
3. นำวิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมที่จำเป็นต้องใช้มาใช้ในสถานการณ์ใหม่ กล่าวคือถ้าการแก้ปัญหาในกรณีศึกษาเดิมมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาใหม่ได้ ผู้เรียนก็จะยอมรับ นำวิธีนั้นเพื่อนำมาใช้ แต่ถ้าไม่มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาวิธีนั้นก็จะไม่ได้รับความสนใจ

สำหรับนักการศึกษาไทย ได้มีการออกแบบและพัฒนาขั้นตอนการเรียนการสอนได้หลายแบบด้วยกัน ดังเช่น

ทิศนา แขมมณี(2552:362-363) กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาว่าประกอบด้วย

1. ผู้สอนหรือผู้เรียน นำเสนอกรณีศึกษา
2. ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

หากครูอาจารย์สนใจก็ลองศึกษาขั้นตอนของนักการศึกษาที่เอ่ยมาแล้วลองนำไปใช้ดูหรือจะประยุกต์ดัดแปลงให้สอดคล้องกับบริบทในโรงเรียนที่อาจารย์ก็ได้

ข้อดีของการจัดการสอนโดยใช้กรณีศึกษา

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีข้อดีอยู่มากมายในที่นี้ขอยกตัวอย่างนักการศึกษาโดย ทิศนา แขมมณี(2552:364) กล่าวถึง ข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาว่า

1. เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น
2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และได้ฝึกแก้ปัญหาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับผลที่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญปัญหานั้นในสถานการณ์จริง
3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาดังกล่าว เราสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษานั้น ช่วยทักษะการคิดที่หลากหลายของผู้เรียน ทั้งทักษะการคิดระดับต่ำ ไปจนถึงทักษะการคิดระดับสูง ซึ่งประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการฝึกการคิดและตัดสินใจอย่างรัดกุม รอบคอบก่อนเผชิญสถานการณ์ เป็นวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต(Life Long Learning)

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา มีนักวิชาการบางท่านนำเสนอไว้โดยสรุปว่าหากกลุ่มผู้เรียนรู้มีความรู้และประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน การเรียนรู้อาจไม่กว้างเท่าที่ควร เพราะผู้เรียนมักมีมุมมองคล้ายกัน นอกจากนี้แม้ปัญหาและสถานการณ์จะใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่ก็ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ กับผู้เรียน ความคิดในการแก้ปัญหาจึงมักเป็นไปตามเหตุผลที่ถูกที่ควร ซึ่งอาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงได้ (ทิศนา

แขมมณี 2552 : 364) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังเพื่อสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีดังกล่าวได้บรรลุผลที่สุด

3.6 การเตรียมตัวของผู้สอน

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กล่าวว่า กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ ภาคทฤษฎีเข้ากับการดำเนินงานจริงในภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิผล ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ประกอบการสอนในหลากหลายสาขาวิชา ดังนั้นการสอนแบบกรณีศึกษาจะบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ ผู้สอนควรเตรียมตัวดังนี้

1. การกำหนดมิติความยากง่ายของกรณีศึกษา

มิติความยากง่ายของกรณีศึกษาแบบ Richard Ivey School of business, The University of Western Ontario แบ่งเป็น 3 มิติ สามารถแบ่งเป็นระดับความซับซ้อนได้ 3 ระดับ ดังนี้

1.1 มิติการวิเคราะห์(Analytical)

ระดับ 1 มีความซับซ้อนน้อยที่สุดจะมีการกำหนดปัญหาสิ่งที่ต้องตัดสินใจมีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและมีการวิเคราะห์ทางเลือกเบื้องต้นไว้ให้แล้ว

ระดับ 2 มีความซับซ้อนมากขึ้น จะมีการกำหนดปัญหาและสิ่งที่ต้องตัดสินใจไว้อย่างชัดเจนแต่ไม่ได้กำหนดทางเลือกไว้ให้

ระดับ 3 มีความซับซ้อนมากที่สุด จะไม่มีการระบุปัญหาและตัวเลือกไว้เลยผู้อ่านจึงต้องตัดสินใจเองทั้งหมดในการวางกรอบปัญหาต่าง ๆ

1.2 มิติแนวคิดและทฤษฎี(Conceptual)

ระดับความยากง่ายของการศึกษาจะถูกกำหนดโดยการนำแนวคิดหรือทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ถ้าเป็นแนวคิดง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนก็จะถืออยู่ในระดับ 1 แต่หากต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ร่วมกันก็ถือว่าอยู่ในระดับ 3

1.3 มิติการนำเสนอ(Presentation)

ระดับ 1 กรณีศึกษาสั้น มีความชัดเจน อ่านง่าย มีข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์

ระดับ 2 มีข้อมูลในภาพรวม และข้อมูลที่อาจไม่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์

ระดับ 3 ผู้เรียนต้องหาข้อมูลที่จำเป็นเองจากแหล่งอื่น

2. โครงสร้างคู่มือการสอน(Teaching Note) โดยทั่วไปประกอบด้วย

2.1 ชื่อกรณีศึกษา(Case's Name)

2.2 ปัญหาและประเด็นหลัก(Current Problems and Issues)

2.3 แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง(Relevant Concept and Theory)

2.4 วัตถุประสงคีในการเรียนด้วยกรณีศึกษา

2.5 คำถามหลัก

2.6 แนวทางคำตอบ

3. การสอนกรณีศึกษาต้องอาศัยการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีของผู้สอนและผู้เรียนทั้งก่อนเข้าห้องเรียน ระหว่างการเรียนการสอนและหลังเลิกเรียน

ก่อนเข้าห้องเรียน

มอบหมายกรณีศึกษาและหนังสือให้นักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านเนื้อหาและกระบวนการสอน ทั้งนี้หมายรวมถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ รายชื่อผู้เรียน(Call List) แผ่นกระดาน (Board Plan) หัวข้อคำถามในการเปิดอภิปราย(Opening Question) คำถามสืบเนื่อง(Follow Up Question) และบทสรุป(Closing Comments)

ระหว่างการเรียนการสอน

เป็นผู้นำการอภิปรายโดยการถามคำถามและควบคุมทิศทางการอภิปรายและเสนอข้อคิดเห็น

1. เชื่อมโยงและจัดการความต่อเนื่องของข้อมูล และสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนได้อย่างมีเหตุผล มีความยืดหยุ่นในคำตอบที่อาจมีการตั้งประเด็นไว้ก่อนหน้า
2. ให้ข้อมูล ทฤษฎีและความรู้เพิ่มเติม
3. ตั้งคำถามชวนคิดในการแสดงความเห็นที่มีมุมมองที่แตกต่าง
4. กระตุ้นให้การต่อยอดเนื้อหาระหว่างผู้เรียน โดยอาจต่อยอดในแนวคิดทิศทางเดียวกัน แต่มีความลึกซึ้งมากขึ้นหรือต่อยอดจากผู้เรียนที่มุมมองแนวคิดและประสบการณ์ที่แตกต่าง
5. ให้ผู้เรียนตอบตามความสมัครใจผWarm Calls) หรือเรียกสุ่มตอบ(Cold Calls)
6. มีการสรุปผลการเรียนรู้ และชี้นำในการหาข้อมูลและองค์ความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน

หลังการเรียนการสอน

ประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เรียนประเมินแผนการสอนของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสอนหรือไม่

1. ขนาดของชั้นเรียน

จำนวนผู้เรียนมีผลอย่างมากต่อคุณภาพการเรียนรู้ในการสอนด้วยกรณีศึกษาโดยทั่วไปแล้วจำนวนนักเรียนขั้นต่ำจะอยู่ที่ 12 คน แต่ไม่เกิน 100 คน แต่จำนวนที่เหมาะสมนั้นควรอยู่ระหว่าง 20-35 คน

2. การจัดวางอุปกรณ์ในชั้นเรียน

การจัดวางสิ่งของในชั้นเรียนที่เหมาะสมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง หลักการง่าย ๆ

ของผังห้องเรียนที่เหมาะสมก็คือผู้เรียนทั้งหมด รวมทั้งผู้สอน จะต้องสามารถมองเห็นทุกคนในชั้นเรียนโดยไม่มีสิ่งกีดขวาง ถ้าผู้สอนไม่สามารถมองเห็นผู้เรียนที่กำลังพูดอยู่ได้นั้นความมีประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนก็จะลดลง

ผลกระทบที่มีต่อผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ
3. ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์
4. ผู้เรียนมีการปรับใช้เครื่องมือและองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ
5. ผู้เรียนมีทักษะด้านการสื่อสาร
6. ผู้เรียนมีทักษะการเขียน
7. ผู้เรียนมีการบริหารเวลา
8. ผู้เรียนมีการเข้าสังคมและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ข้อจำกัด

1. หากกลุ่มผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน การเรียนรู้อาจไม่กว้างเท่าที่ควร เพราะผู้เรียนมักมีมุมมองคล้ายกัน
2. แม้ปัญหาและสถานการณ์จะใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่ก็ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ กับผู้เรียน ความคิดในการแก้ปัญหาจึงมักเป็นไปตามเหตุผลที่ถูกที่ควร ซึ่งอาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงได้

3.7 การวัดและประเมินผล

วารีรัตน์ แก้วอุไร(2541:78) กล่าวว่า การประเมินผลการสอนแบบกรณีตัวอย่างจะเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง(Self-Evaluation) และประเมินการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม(Peer Evaluation) ฉะนั้นการประเมินจึงใช้เพื่อการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ว่าตนเรียนรู้อะไรและยังบกพร่องในจุดใด โดยเน้นการประเมินกระบวนการเรียนรู้(Learning Process) และนำข้อมูลเสนอให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปมากกว่าที่จะประเมินผลรวม(Summative Evaluation) แต่เพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่าจากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะดำเนินตามกระบวนการที่เหมาะสมแล้วยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่นักวิชาการหรือนักการศึกษาได้เสนอไว้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ผู้สอนและผู้เรียนยังต้องปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม จึงจะเป็นปัจจัยของความสำเร็จตามเป้าหมายของวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาดังกล่าว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลธิชา สุรัตนสัญญาและคณะ (2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและทำวิจัย เรื่องการพัฒนาเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์สำหรับนักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการทำวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนาเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชากฎหมาย 2) เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ในความเข้าใจของนักศึกษาต่อการใช้กรณีศึกษา โดยในการวิเคราะห์ใช้ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และค่าสถิติ t-test Dependence Sample และจากแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ จำนวน 90 คน เป็นชาย 30 คน และหญิง 60 คน ซึ่งลงทะเบียนในรายวิชากฎหมาย ผลการวิจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบหลังจากเรียน โดยใช้กรณีศึกษาสูงกว่าการทดสอบที่ไม่ได้ใช้กรณีศึกษาในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ส่วนผลการศึกษาจากแบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนการสอนของนักศึกษาโดยดูจากพฤติกรรมต่าง ๆ พบว่านักศึกษามีความสนใจในการเรียนการสอนแบบใช้กรณีศึกษามากกว่าการเรียนจากตำราจากค่าเฉลี่ยของการประเมินจากการเรียนโดยไม่ใช้กรณีศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาเฉลี่ย 1.84 และค่าลี่ยของการจัดการเรียนการสอนหลังจากใช้กรณีศึกษา เฉลี่ย 3.27 เห็นได้ว่าหลังจากการใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนพฤติกรรมของนักศึกษาในการเรียนดีขึ้น มีความสนใจและมีการแสดงความคิดเห็นและซักถามมากขึ้น และผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาในการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับ “มาก”

ประภัสสร กลีบประทุม (2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและทำวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาภาวะผู้นำและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ 1.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาระหว่างก่อนกับหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษา 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา โดยผู้วิจัยเก็บตัวอย่างการวิจัยจากนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพัฒนาภาวะผู้นำประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 59 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test Dependence Sample)ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เท่ากับ 26.19 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนซึ่งค่าเท่ากับ

20.31 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 5.07 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 5.71 ตามลำดับ เมื่อทำการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษา ได้แก่ ด้านรูปแบบการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และด้านความรู้และความเข้าใจในกรณีศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจด้านความรู้และความเข้าใจในกรณีศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น

วันเพ็ญ สุลง(2561:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและทำวิจัย เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารคุณภาพในองค์การระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์รายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กรณีศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 ซึ่งเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 35 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษารายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ 2) แบบประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา 3) แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้กรณีศึกษาในการเรียนรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การคิดวิเคราะห์รายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์การ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ คือ ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 2) นักศึกษาทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05(t=18.95,sig= .000) 4) โดยภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean=4.25, S.D.=0.64)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบฝึกกรณีศึกษา(Case study) วิชากระบวนการจัดทำบัญชี
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่องกระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชีจำนวน 20 ข้อ
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 22 คน โดยดำเนินขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนชี้แจงการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชาและคำอธิบายรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี แจ้งการวัดและประเมินผลในรายวิชาให้นักเรียนได้ทราบ
2. ขั้นทดลอง การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ผู้สอนดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(case study) เรื่องกระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี
3. ก่อนที่ให้นักเรียนเรียนรู้วิชากระบวนการจัดทำบัญชีโดยใช้กรณีศึกษา(case study)ผู้สอนได้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน(pre-test) และเริ่มสอนในขณะที่นักเรียนเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา(case study) ครูจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมจากการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้
4. เมื่อเรียนรู้และทำแบบฝึกครบแล้ว ผู้สอนได้ดำเนินการทดสอบการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษาที่สร้างขึ้นอีก 1 ชุด
5. ระหว่างนักเรียนดำเนินกิจกรรมในแต่ละช่วงผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกชั่วโมงของการจัดการเรียนรู้และจดบันทึก

6. หลังจากนั้นทิ้งระยะเวลา 1 สัปดาห์ ครูให้นักเรียนไปทบทวนเรื่องที่เรียนทั้งหมด และนัดทดสอบการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 1 ชุด เป็นปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นจุดเดิมกับก่อนเรียน เพื่อเก็บเป็นข้อมูล
7. นำผลการตรวจสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียน(pre-test) หลังเรียน(post-test) ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-objective Congruence)(บุญชม ศรีสะอาด,2560)ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือ ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมระหว่างคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร(บุญชม ศรีสะอาด,2560) ดังนี้

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนประชากรเป้าหมาย

2.2 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด,2560) ดังนี้

$$\bar{P} = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร(บุญชม ศรีสะอาด,2560) ดังนี้

$$\textbf{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum X^2 - N\left(\overline{X}\right)^2}{N-1}}$$

เมื่อ **S.D.** แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

X แทน คะแนนที่ได้

N แทน จำนวนประชากรเป้าหมาย

2.4 การเปรียบเทียบคะแนน โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด,2560) ดังนี้

$$D = \sum \mu Y - \sum \mu X$$

เมื่อ D แทน ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย

μY แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเรียน

μX แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเรียน

$\sum$ แทน ผลรวม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3สาขาวิชาการบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนและเพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้วิชากระบวนการจัดทำบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 22 คน ซึ่งทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้โปรแกรมตารางคำนวณ(Excel)ในการวิเคราะห์ประมวลผล ซึ่งผลของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

1. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่องการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี โดยนำผลของคะแนนรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ดังแสดงผลในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลคะแนนรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

นักเรียน คนที่	ก่อนการจัดการเรียนรู้ (20 คะแนน)	หลังจัดการเรียนรู้ (20 คะแนน)	ผลต่างจากการเรียนรู้ (D)
1	7	14	7
2	10	15	5
3	8	15	7
4	10	16	6
5	11	17	6
6	10	15	5
7	8	15	7
8	8	16	8
9	11	15	4
10	9	14	5
11	10	16	6
12	10	17	7
13	11	18	7
14	10	16	6
15	10	15	5
16	12	16	4
17	8	13	5
18	7	13	6
19	8	15	7
20	12	18	6
21	11	16	5
22	10	15	5
ผลรวม	**211**	**340**	**129**

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลคะแนนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง
ก่อนเรียน	22	20	9.59	1.50	5.86
หลังเรียน	22	20	15.45	1.34	

จากตารางที่ 1-2 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่อง กระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี หลังเรียน ($\bar{X}$ =15.45, S.D.=1.34) สูงกว่าก่อนเรียน($\bar{X}$ =9.59, S.D.=1.50) มีผลต่างอยู่ที่ 5.56 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ดวยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study)

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study)

พฤติกรรม	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่	ระดับคุณภาพ
1. ความสนใจ	$\bar{X}$	3.30	1	ดี
	S.D.	0.81		
2. การเข้าร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	3.23	3	ดี
	S.D.	0.80		
3. การตอบคำถาม	$\bar{X}$	3.29	2	ดี
	S.D.	0.64		
รวม	$\bar{X}$	3.27	ดี	
	S.D.	0.75		

จากตารางที่ 3 พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ที่มีต่อการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study)โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =3.27, S.D.=0.75) โดย**พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด** ได้แก่ ความสนใจ ($\bar{X}$ =3.20, S.D.=0.81) รองลงมาได้แก่ การตอบคำถาม ($\bar{X}$ =3.29, S.D.=0.74) และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ($\bar{X}$ =3.23, S.D.=0.80)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผล

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 สาขาวิชาการบัญชีด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ด้วยวิธีจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่องกระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี หลังเรียน($\bar{X}$ =15.45, S.D.=1.34) สูงกว่าก่อนเรียน($\bar{X}$ =9.59, S.D.=1.50) มีผลต่างอยู่ที่ 5.56 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี($\bar{X}$ =3.27, S.D.=0.75) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) อภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3/3 ด้วยวิธีการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เรื่องกระบวนการจัดทำบัญชีตามวงจรบัญชี หลังเรียน($\bar{X}$ =15.45, S.D.=1.34) สูงกว่าก่อนเรียน($\bar{X}$ =9.59, S.D.=1.50) แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีผลต่างค่าเฉลี่ยคะแนนรวมอยู่ที่ 5.56 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) มีการกำหนดเนื้อหา สถานการณ์หรือกรณีศึกษาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษานั้น ช่วยทักษะการคิดที่หลากหลายของนักเรียน ทั้งทักษะการคิดระดับต่ำไปจนถึงทักษะการคิดระดับสูง ซึ่งประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการฝึกการคิดและตัดสินใจอย่างรัดกุม รอบคอบก่อนเผชิญสถานการณ์ จึงช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์จากการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และมองภาพในการศึกษาได้อย่างชัดเจน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ไปในทางที่ดีซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี(2552) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบ

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร กลีบประทุม(2561) ได้ศึกษาและทำวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสการพัฒนาภาวะผู้นำและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเท่ากับ 26.19 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ซึ่งค่าเท่ากับ 20.31 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 5.07 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 5.71 ตามลำดับ เมื่อทำการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษา ได้แก่ ด้านรูปแบบการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และด้านความรู้และความเข้าใจในกรณีศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจด้านความรู้และความเข้าใจในกรณีศึกษา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา(case study) อยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสนใจ รองลงมาได้แก่ การตอบคำถาม และการเข้าร่วมกิจกรรมตามลำดับ กล่าวคือนักเรียนให้ความสนใจในการทำกิจกรรม การเรียนการสอน การสอนวิเคราะห์กรณีศึกษา ไม่หลับในชั้นเรียนและมีการพูดคุยบ้างแต่นักเรียนส่วนใหญ่จะพูดคุยในเรื่องที่กำลังเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มักจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายรวมทั้งในขั้นกิจกรรมครูใช้สื่อการเรียนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่มร่วมกัน นักเรียนไม่ได้เรียนอย่างโดดเดี่ยว ครูคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมโดยตลอด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

(1) ในช่วงแรกนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ดังนั้นครูจำเป็นต้องอธิบายและยกตัวอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน หลังจากที่นักเรียนเข้าใจแล้วก็สามารถที่จะดำเนินการเรียนรู้เรื่องกรณีศึกษาได้

(2) การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีข้อจำกัดในด้านเวลา โดยเฉพาะบางกรณีศึกษาที่ให้

นักเรียนศึกษา จำเป็นต้องให้นักเรียนทำนอกเวลาเรียนด้วย และให้นำมาเสนอในชั้นเรียนจึงทำให้ผู้สอนไม่สามารถติดตามการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มแต่ละกลุ่มได้ ดังนั้น ครูผู้สอนอาจให้นักเรียนถ่ายเป็นคลิปวีดีโอส่งด้วย เพื่อให้เห็นการทำงานของแต่ละกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการใช้กรณีศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น เช่น จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ เช่น กรณีศึกษาที่เป็นวิดีโอใน YouTube หรือ เอกสารต่าง ๆ ใช้ในการทำงานจริง

บรรณานุกรม

กรมวิชาการใ(2544). ทิศทางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.กรมวิชาการ.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2556). คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556). มหาวิทยาลับราชภัฏลำปาง

ชลธิชา สุรัตนสัญญาและคณะ. (2561). การพัฒนาเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์สำหรับนักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา(ทุนอุดหนุนวิจัย). ยะลา:มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ทักษิณา เครือหงส์. (2551). รายงานวิจัยเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551.

ทิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2551). คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

ทิศนา แขมมณี. (2549). การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาครูปริญญาตรีสำหรับหลักสูตรครุศึกษา (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2552). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา โสรีกุล. (2547). ผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บที่มีต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน(ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรงเทพ : สุวีริยาสาส์น.

ประกอบ คุปรัตน์. (2537). การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา. วารสารพยาบาลศาสตร์, 6(2),21-29.

ประภัสสร กลีบประทุม. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาภาวะผู้นำและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2561,474-482.

ฤทัยวรรณ คงชาติ. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการจัดผังลายเส้นและแบบเทคนิคกรณีตัวอย่าง(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วารีรัตน์ แก้วอุไร. (2541). การพัฒนารูปแบบการสอนสำหรับวิชาวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีตัวอย่างเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน(ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนาพร ระงับทุกข์.(2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

วันเพ็ญ สุลง. (2561). การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารคุณภาพในองค์การระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใ (2562). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม. (อัดสำเนา).

อัญชลี เครือคำขา. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือของการสอนของศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

Shulman, L.S.(1992). Research on teaching : A historical & personal perspective. In F. Oser, A.Dick, & J. Patry(Eds.), Effective and responsible teaching : The new synthesis. San Francisco : Jossey-Bass.